

Sedoe Sharq - Magazin

P15 - Gijahi va bshii
Kuham

Сақои ШАРҚ

کتابخانه ملی افغانستان

118 - 120
کتابخانه

ЛАЗЗАТНАЁФТА

Рӯзгоре дили рамидаи ман
Аз ду гулчехра бӯсае мехост.
Он яке сар кашиду ноз афзуд,
В-ин яке бӯса доду базм орошт.
Ин яке аз шароби бӯсаи хеш
Кард саршор мастии тарабам.
В-он яке дар сароби ваъдаи дур
Медавонад ханӯз ташналабам.

* * *

Бӯсаҳое, ки ин яке додаст,
Гарчӣ ширинтар аз маю шакар аст,
Дили девона боз мегӯяд:
Лаззати он надода бештар аст.

Эҳсоии ТАБАРИ

Ҷитъа

То ба бозу дарам бувад неру,
То ба сина дарам шарор бувад,
Разм аз баҳри халқи захматкаш
Мар маро бехтарин шиор бувад.
Эй хуш, он хубтолеи сарамард,
Ки ба сар шавқу завқи ёр бувад.
Ҳар кучо чаҳд дар миён бошад,
Ҳар кучо аҷз бар канор бувад.
Ранҷбарро чу сунбулу насрин,
Ганҷҷуро халанда хор бувад.
Пеши ҳақ нарма чун қузу коқум
Сидққирдору поядор бувад.
Пеши ноҳақ зи қон накарда дарег,
Сахт чун кӯҳ устувор бувад.

Jaleh.

Бадеъ ЖОЛА

Гиёҳи ваҳшии кӯҳам

Гиёҳи ваҳшии кӯҳам, на лолаи гулдон,
Маро ба базми хушиҳои худсарона мабар.
Ба сардии хашини санг хӯ гирифта дилам,
Маро ба хона мабар,
Ошъени ман кӯҳ аст.
Зи зери санге як рӯз сар задам берун,
Ба зери санге як рӯз мешавам мадфун.
Сиришти сангии ман зодгоҳи андӯҳ аст,
Ҷудо зи ёру диёрам, дилам намехандад.
Зи ман таровату шодию рангу бӯ махоҳ,

Ба ғайри ҳасрати пурхашму орзу махох.
Гиёҳи ваҳшии кӯҳам, дар интизори баҳор,
Маро навозиши гарме ба гирия меорад,
Маро ба гирия маёр.

Лӯзбати ШАЙБОНИ

Рамида

Он дар, ки аз умед кушудӣ ба рӯи ман,
Як лаҳза боз буду дигарбора баста шуд.
Туфони интизор ба яғмо кушуд даст,
Бар шохсор навгули шавқам шикаста шуд.
Шамъам тамом сӯхту дар хилвати хаёл
Парвонае набуд, ки сӯзад ба оташам.
Эй охи сард, шӯълаи ҳасрат фуру нишон,
То чанд чоми ранҷ ба ёдаш ба сар кашам.
Эй шаҳпари умед, ки аз ман рамидай,
Боз о, к-аз интизор диламро қарор нест.
Фасли гул асту вақти тамошои боғу дашт,
Ҳангоми навбаҳор замони қарор нест.
Боз о, ки сурхгул ба дили сабзахо шукуфт,
Мурғи чаман таронаи ишқу вафо суруд,
Шабнам ба чоми лолаи гулгун шароб рехт,
Хуршед бӯса аз лаби паймонаҳо рабуд,
Боз о, ки чои пой ту мондаст бар чаман,
Тарсам, насим ранги табоҳи занад бар он.
Боз о, ки бе умед гурезонам аз ҷаҳон,
Чашмам ба роҳи туст дар ин тангнои ҷон.

Фаридуни КОР

Едгори мо

Ин ёдгори мост:
Ин заҷҷаҳои дард,
Ин хашми беҳурӯш,
Ин нағмаҳои сард.

Ин рӯзгори мост:
Мардони хушманд
Баҳри начоти қавм
Дар сахтиву газанд.

Ин ёдгори мост:
Деворҳо баланд,
Пинҳон зи чашми мо
Ёрони мо ба банд.

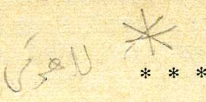
Хуни кабуди марг,
Фаръеди мурдагон
Хомӯшу хавфнок
Дар пушти корвон.

Ду-се рӯз пеш ансамбли филармонияи Озарбойҷон, ки дар Тошканд намоишҳо медиҳад, маро даъват карданд. Рӯзи баъд аз ман хоҳиш карданд, ки фикри худамро дар бораи санъати онҳо баён кунам. Ман бадохатан байтҳои зеринро навишта додам: (Шеъри «Овози ҷон» нисг. Куллийет, ҷилди II).

...Ҷонам, ин фарзандони халқи бузурги Озарбойҷон мисли ин ки ҳама умрашон бо ман будаанд... Мебинӣ! Ифвогарии як-ду миллатчи сиёҳ (ордендор ва депутат бошанд ҳам, баъзе мудофиачиҳои амалдор дошта бошанд ҳам) ба рӯҳи бузурги халқ таъсир намебахшад. Ин мағасҳо фақат дар ифлосхонаҳо ва мазбалаҳо метавонанд виз-виз кунанд. Дар фазои пок ва равшани ҳис ва фаҳми халқ роҳ надоранд. Дар онҷо ба нури офтоби ростӣ ва мардонагӣ дучор шуда мемиранд. Зинда бод халқ, зинда бод дурустӣ ва ростӣ!

Хуб, ҷонам, фалсафа бас...

Ба чоп тайёркунандагон
У. БОНУ ва К. БАКАЛЕИ.

Ба муносибати баргузори чашни ҳаштодсолагии устод чанд номаи ўро бори нахустин аз назари хонандагон мегузаронам.

Дар ин номаҳо симои дурахшони шоире дида мешавад, ки бо ҳамаи шўҳрат ва хизмати худ, бо мунтаҳои фурутанӣ борҳо мегӯяд: «Агар дуруст нафаҳмидаам, афв кунед. Агар назарамро нарасандед, рад кунед ва бубахшедам» ва ғайра.

Ин адаб ва назокати бузургворона нишонан он аст, ки воқеан «Ниҳад шохии пурмева сар бар замин».

Ман ифтихор мекунам, дар рӯзҳои, ки ханӯз донишҷӯи ҷавоне будам, муваффақ шудам аз андарҳои пурарзиш, аз роҳнамоиҳои дуруст ва равшан, аз имон ва умеди бекарони устод Лоҳутӣ дарс бигирам.

ЖОЛА

Жолаи азиз, салом! Маро бубахшед, ки натавонистам дар бемористон роҷеъ ба шеъри «Ҷаъфар» чизе бинависам. Ҳоло барои ин ки дар иди соли нав (ки умедворам ба Шумо ва ҳамаи муборизони сулҳ ва халқи ситамдидаи Ховарзамин ва ҳамаи дунёе хушвақтӣ ва пирӯзӣ бубахшад) ба хона омадаам ва метавонам мухтасаре бинависам, аз чизҳои, ки дар осори худам ҳастанд ва барои ҷопи нав мекӯшам аз онҳо озод шавам.

Дар осори классикҳои мо як ҳаракати кам ҳаст, ки онро «сакта малеҳ» меноманд ва гоҳе ин сакта як ҳаракати зиёд аст. Аммо дар осори шуарои замони бесактаи мо ин «малоҳат»-ҳо ба дараҷаи намехӯранд. Як-ду мисол аз «Ҷаъфар»: «Озари кӯчаку раъно ва озод». Ҳаракати зиёдии ин мисраъро бо иваз кардани «ва, у» баъд аз «озари кӯчак» ба запятая метавон дуруст кард; «озари кучулу, раъно ва озод». Ё ин ки «инсонии давраи коммунизм аст ӯ»-ро бо «инсонии давраи коммунизм аст ӯ» иваз кунед ва амсоли инҳо, чизҳои, ки худашон хурданд, лекин дар хондани осор таъсири бузурге доранд.

Умуман зинда бод «Ҷаъфар!»

Тандуруст ва неруманд бошед, мухлиси Шумо: ЛОҲУТӢ.

Жолаи азиз! Рухсат диҳед илова бар чизе, ки роҷеъ ба «Ҷаъфар»-и Шумо навишта будам, ду-се масъала бинависам.

1. Шумо дар шурӯи шеър дорои Ҷаъфарро тасвир мекунед, ки дар пеши хонааш боғи бузурге дошт ва шумо (намедонам, барои чӣ) мепурсед, оё Ҷамаи боғ моли шумост? Ва ӯ ҷавоб медиҳад, ки оре, Ҷамаи колхозчиҳо Ҷамин тавр боғро доранд. Баъд, неъматҳои боғро шарҳ медиҳад. Пас аз ин ки сиёҳа (рӯйхат) тамом мешавад, боз ҳам мепурсед, ки: «Пас чӣ медиҳад колхоз ба Шумо?» Охир, онҳоро кӣ гуфт колхоз ба ӯ додааст. Дар ин сурат хуб буд мепурсидед, илова бар инҳо дигар чӣ чиз колхоз ба онҳо медиҳад. Агарна ин тавр мешавад; Ҷамаи инҳо, ки аз падар ба ирс ба Ҷаъфар расидааст, пас колхоз чӣ чиз ба ӯ медиҳад?

Хонандаи советӣ инҳоро медонад ва ҳатто лозим нест мо барояшон инҳоро бинависем. Хонандаи мо, форсинависон халқи Эрон мебошад. Барои ӯ равшан бояд навишт, ки инҳо Ҷамари Ҷаъфаре, ки то Инқилоби Октябр бенаво ва беҳуқуқ буд, аз колхоз гирифтааст.

Ҷамаи инҳоро шумо навиштаед, фақат ин адоти «пас», ки саволи шуморо дар ин дақиқа шигифтомез мекунад, ба ақидаи банда бемавҷеъ аст. Боз ҳам фикр кунед, агар дуруст нафаҳмидаам, афв кунед...

... Орзуманди пешрафти бузурги Шумо дар соҳаи адабиёт ва зиндагонии шахси ЛОҶУТӢ.

11/1-52.

Жолаи азиз, ба номаи Шумо дер посух навиштам. Сабаб ин аст, ки тоза аз муолиҷа бозгаштам. Муолиҷаи нотамом.

Аз меҳрубониҳои фарзандонаи Шумо бисёр мамнунам. Албатта, ман аз ин ки монанди Шумо духтаре дошта бошам (охир, худатон маро бо лақаби «падар» сазовор кардаед) хеле муфтахирам, лекин бештар ба худ меболам, ки Ватани ман, халқи муборизи ман духтаре монанди Шумо пуристеъдод, фидокор ва лоиқро дорад.

Дар хусуси «омӯзиши адабӣ» Ҷамин қадар арз мекунам, ки намедонам «Айн» бояд садои худро дар забони форсӣ ҳатман нигоҳ дорад ё на, аммо Жола ҳатман бояд овози худ, оҳанги худ ва мусиқии худро дар адабиёти форсӣ нигоҳ дорад. Ҳатман!

Аз Шумо хоҳиш дорам, ба таври ҷиддӣ осори адабии русӣ ва дар навбати аввал Пушкин, Лермонтов ва Маяковскийро хуб ва ҷиддӣ биомӯзад. Осори манзуми классикии форсиро ҳам фаромӯш накунад. Осори русӣ ба Шумо меомӯзанд, ки мавзӯи пурмаъно ва реалистӣ пайдо кунед ва махсусан кӯтоҳу пурмаъно гуфтан дар як асар, такрор накардани баёни як фикр, як мисол дар дохили он асар ва такрор накардани мавзӯи асари дигарро ба Шумо меомӯзанд. Шумо лаёқати инро доред. Осори классикҳои форсӣ шакли миллии осори Шуморо нигоҳ медоранд. Агар таври дигар бошад, масъалаи «миллишакл ва байналмилалӣмазмун» будани асар риоя намешавад.

Гӯё аз Вольтер пурсиданд, кадом навъи «жанри» шеърро мепи-сандед? ҷавоб дод: ҳар навъе хуб аст, ба ҷуз навъи дилгириовар.

Кӯшиш кунед, дар ҳар навъе бинависед, дуру дароз набошад, дил-гирӣ наёрад. Аз ҳар забон, ҳар шоир ва ҳар нависанда биомӯзад, лекин аз онҳо пайравӣ накунад. Осори онҳоро сармашқ қарор диҳед,

аммо барои халлоқияти шахсӣ. Жола бояд овози худро дар осори форсӣ ниғаҳ дорад!

Муваффақ бошад, тандуруст бошад, зинда бошад Жола ва амсоли ӯ!

Бо салом ва эҳтиром, мунтазири осори нави Шумо, ЛОҲУТӢ.

●
Жолаи азиз, хондани шеърҳои Шумо рӯзи 18-ӯми моҳ тамом шуда буд (албатта, лаззати хонданиш дер давом хоҳад дошт), лекин на-тавонистам ҳамон рӯз бифиристам. Бубахшед. Инак, онро ба соҳиби шоистааш пас мефиристам.

Хоҳишмандам: 1. Ғалатҳои хаттӣ ва имлоии маро дуруст кунед. 2. Ҳаргиз инро ба фикри худ роҳ надихед, ки ман гӯё худро «ҷағоби устод» ҳисоб карда ва бо шоираи ҷавоне худнамой мекунам. На! Ман дар тамоми ин се рӯз Шуморо чун рафиқ ва ҳамкори азизе дар назар гирифта, ҳангоми хондан бо Шумо мувоҳиса мекардам ва фикри Шуморо дар хусуси назарияи худ мепурсидам. Вақте истаконе чой барои ман меоварданд, каме монда буд, бигӯям: «Пас, барои Жола чаро наовардаед?».

Ин тавр, ҳар чи навиштаам, бо мувофиқати худи Шумо будааст. Ҳоло ҳам дубора дар Боку онҳоро муҳокима кунед, агар дуруст нестанд, дурашон андозед. Бовар кунед, ки сояи ранҷиш ҳам дар ман пайдо нахоҳад шуд.

3. Розӣ нестам, назариёти маро ба касе бигӯед. Ман аз онҳо нестам, ки эгтимоди дигаронро барои худ дӯкони эгтибор мекунанд. Шумо маро инсон шумурда шеърхоятонро барои ман фиристед. Ҳамин эгтибор барои ман бас аст. Ҳоло афсӯс мехӯрам, ки ин ҳамсӯҳбатии ширин ба поён расид.

Тандуруст ва муваффақ бошед. Аз Бонуям ба Шумо саломҳои самимона ва хоҳарона, ӯ аз муридони ҷиддии Шумост. ЛОҲУТӢ.

20/1-52.